Pri hotelu Areh GROBIŠČA pobiti domačini

Preiskovalci prikritih množičnih grobišč so začeli izkopavati prvo od evidentiranih dvanajstih množičnih grobišč povojnih pobojev na Pohorju – V kotanjah naj bi pod streli pripadnikov Ozne in Knoja padlo več sto Mariborčanov in družin mariborske nemške manjšine – Morilci so žrtve na Pohorje vozili s tovornjaki in avtobusi, jih tam postavljali v vrsto in jih morili s streli v glavo – V vsakem pohorskem grobišču naj bi bilo približno dvajset žrtev – Doslej najdenih dvanajst grobišč, menda naj bi jih bilo vsaj še enkrat toliko

AREH NA POHORJU, 6. NOVEMBRA

Ni se še polegel prah po odkritju množičnih grobišč na Teznem v Mariboru, že je ekipa vladne komisije za prikrita grobišča včeraj in danes na Pohorju odkrila nova. Sedmerica delavcev je vsega petsto metrov od hotela Areh in tamkajšnjih smučišč s sondiranjem tal našla človeške posmrtne ostanke. Preiskovalcem sploh ni bilo treba kopati globoko, nekoliko so odmetali vrhnjo plast prsti in naleteli na človeške kosti.

Na tezenskem množičnem grobišču so letos poleti pri izkopavanju posmrtnih ostankov uporabljali stroje, za kar pohorski gozdovi niso primerni. Delavka ekipe vladne komisije za prikrita grobišča je s skrbnostjo iz dobrega pol metra globoke jame nosila kosti. Lobanje, ki so jih našli med iskanjem, so skrbno zlagali na deske. Bilo jih je natančno dvanajst. Dva strokovnjaka sta z detektorjem kovin iskala kovinske ostanke, po katerih bodo lahko strokovnjaki in poznavalci pozneje odkrili, kdo so bili umorjeni. Našli so tudi kopico krogel, s katerimi so bile žrtve ustreljene.

Po najdenih kovinskih predmetih gre soditi, da so bili na Pohorju umorjeni civilisti. (Foto: Jani Dolinšek)

Včeraj so iz kotanje izkopali posmrtne ostanke Mariborčanov, ki so jih likvidirali v povojnih pobojih nedaleč od Areha. (Foto: Jani Dolinšek)

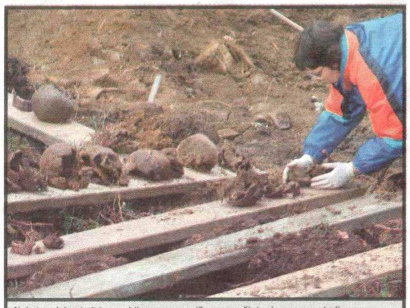

Nekatere lobanje žrtev so bile povsem uničene, v večini primerov prestreljene. (Foto: Jani Dolinšek)

Lobanje, ki so jih našli med iskanjem, so skrbno zlagali na deske. Bilo jih je natančno dvanajst. Dva strokovnjaka sta z detektorjem kovin iskala kovinske ostanke, po katerih bodo lahko strokovnjaki in poznavalci pozneje odkrili, kdo so bili umorjeni. Našli so tudi kopico krogel, s katerimi so bile žrtve ustreljene.

Iz pripovedovanja ljudi je nedvomno razbrati, da posmrtni ostanki v množičnih grobiščih izvirajo iz povojnih pobojev po koncu druge svetovne vojne v letih 1945 in 1946. V primerjavi s tezenskim grobiščem, kjer naj bi bilo v kilometrskem protitankovskem jarku pobitih približno 15.000 Hrvatov, črnogorskih četnikov in Kozakov, naj bi na Pohorju življenje izgubili po večini Slovenci. Koliko naj bi jih bilo zakopanih v zemlji pohorskih gozdov, ne ve nihče, strokovnjaki pa ocenjujejo, da je bilo pobitih nekaj sto ljudi (kaj lahko se zgodi, da se bo številka še drastično dvignila).

Ekipa vladne komisije za prikrita grobišča, ki preiskuje grobišče na Arehu, se je zavila v molk. Nihče ni želel postreči z informacijami. Kljub vsemu smo izvedeli, da bodo o celotni akciji poročali konec tega tedna, ko naj bi tudi končali izkopavanje posmrtnih ostankov na tem grobišču. Po dozdajšnjih dognanjih naj bi bilo v posameznem pohorskem grobišču zakopanih od petnajst do dvajset trupel.

Dela naj bi trajala vse do konca tedna. (Foto: Jani Dolinšek)

Umorjena, ker je služila Nemcem

Zgodbam, kdo vse naj bi končal v kotanjah smrti na Pohorju, ni ne konca ne kraja. Da naj bi na pohorske strmine vozili povsem nedolžne ljudi in jim tam spuščali krogle v glavo, ni več skrivnost. Toda prič iz povojnih časov je iz leta v leto manj, saj se ti ljudje počasi, vendar zagotovo poslavljajo od življenja. Zato ni več veliko časa za obuditev spominov, kaj se je zares dogajalo po koncu druge svetovne vojne in v naslednji pomladi.

Morili naj bi tako imenovani eksekucijski vodi tedanjega Komiteja narodne osvoboditve Jugoslavije (Knoj) in pripadniki komunistične tajne policije Ozna. Pretresljiva je zgodba ženice, ki je želela med vojno dostojno skrbeti za svojega mladoletnega sina. Ker dela ni bilo veliko, se je kot služkinja zaposlila pri eni od nemških družin. Sledi za Nemci so se po koncu vojne izgubile, služkinja (po rodu Slovenka) pa je pristala v taborišču v Bresternici, nedaleč iz Maribora. Iz taborišča ni prišla nikoli, vse sledi so se izgubile. Vse kaže, da je tudi ona končala v eni od pohorskih kotanj.

Angleški eksploziv

Na presenečenje vseh preiskovalcev prikritih grobišč so v zemlji našli tudi palice plastičnega eksploziva. »Preiskovalci so pri izkopavanju našli eksplozivna telesa. Dva naša sodelavca sta na tem območju izkopala 150 palic plastičnega eksploziva. Dve palici sta imeli tudi vstavljena vžigalnika. Po dosedanjih dognanjih je šlo za zavezniški eksploziv angleške izdelave,« nam je pojasnil **Oskar Neuvirt** iz regijske enote za varstvo pred neeksplodiranimi ubojnimi sredstvi.

Kaj so morilci želeli doseči s plastičnim eksplozivom, ne ve nihče, kot tudi ne, zakaj ni eksplodiral. Le sklepati gre, da so morilci najprej žrtve ustrelili, jih nato pometali v jarke in nanje zmetali še plastični eksploziv. Ohranjen eksploziv si gre razložiti le tako, da se jim je mudilo v dolino, da jih ne bi kdo zasačil pri pobojih in niso čakali na detonacijo. Pirotehniki so najdeni eksploziv, ki je izviral iz tovarne Alfreda Nobela v Glasgowu, zavarovali in ga bodo pozneje tudi uničili.

Mariborčani, Nemci, četniki

Zgodovinarji in poznavalci prikritih množičnih grobišč so prepričani, da je Pohorje posejano s trupli. Očividci se spominjajo, da so slovenski pripadniki Ozne in Knoja po koncu vojne leta 1945 in še prihodnjo pomlad kar s tovornjaki vozili ljudi na eksekucije. Tam naj bi jih postavili pred jamo in jih ustrelili. Pohorje naj bi bilo tako vse od pljučnega oddelka pa do vrha Areha polno manjših grobišč nezakonitih povojnih pobojev.

Večina žrtev na Pohorju naj bi bila Mariborčanov, ki so tako ali drugače sodelovali z okupatorjem. Pripadniki Ozne in Knoja niso prizanesli niti nemški manjšini, ki je po vojni še živela v Mariboru. Večina Slovencev, ki so jih odpeljali na Pohorje, je bila pred tem nastanjena v znanih povojnih taboriščih v Bresternici pri Mariboru (nedaleč od hidroelektrarne Mariborski otok) in v Kidričevem (taborišče Šterntal). Pod streli iz mitraljezov in puškna Pohorju pa naj bi padali tudi črnogorski četniki. Eden od njih naj bi morilcem pobegnil in pozneje točno določil tudi lokacijo grobišč.

Ekipi vladne komisije za prikrita grobišča je na Pohorju znanih dvanajst lokacij posmrtnih pobojev. Današnja dela na Pohorju torej ne bodo zadnja, če bodo preiskovalci želeli odkriti vsa množična grobišča na pohorskih strminah. Grobišč naj bi bilo najmanj 25.

Aleš Andlovič

Kost pri kosti (Foto: Jani Dolinšek)

3×3 plus 45. krog; 5. 11. 2007

IZŽREBANE ŠTEVILKE

A 26 27 29
B 44 45 49
C 9 10 11

plus 6: 556623

Vrsta dobitka	Število dobitkov	Vrednost dobitka v €
3x3	prenos	92.254,14
2x3	29	149,43
1x3	2.184	2,00
0x9	835	4,00
plus 6	prenos	12.747,73
plus 5	prenos	2.010,02
plus 4	8	70,00
plus 3	53	7,00
plus 2	526	0,70

Zadnji dan za izplačilo dobitkov: 11. 1. 2008

Predvideni sklad za 3x3: 99.000,00 EUR

Info center: 01/24 26 175 www.loterija.si LOTERIJA SLOVENIJE d.d. Gerbičeva ulica 99, Ljubljana

Na Arehu so se spomnili žrtev povojnih pobojev (krajše)
11.12.2006
Hoče, 11. decembra (STA) - Civilna iniciativa za reševanje prikritih grobišč povojnih pobojev na Pohorju je danes na Arehu nad Hočami pripravila žalno slovesnost. Pri spominskem obeležju so se poleg članov iniciative in domačinov zbrali tudi študenti zgodovine z mariborske Filozofske fakultete. Zbrane je nagovoril tudi predsednik vladne komisije za urejanje vprašanj prikritih grobišč Jože Dežman. Po njegovih besedah območje vzhodno in zahodno od vrha Areha ter v smeri proti dolini sodi v t.i. širši mariborski kompleks prikritih grobišč.

Dežman se je zavzel, da se areško območje vsaj začasno razglasi za spominski park. "Letošnje sondiranje je dalo 22 pozitivnih lokacij, dela pa se bodo nadaljevala spomladi. Pokazalo se je, da so pozitivne lokacije tudi na mestih, za katera se to ni predvidevalo," je pojasnil Dežman. Vzporedno se zbirajo tudi ustni viri in pričevanja, ki po besedah Dežmana govorijo o tem, da so bile žrtve domačini, ljudje, ki so jih obtožili nemštva in tudi ljudje iz ostalih jugoslovanskih republik. Poboji so se začeli leta 1945 in trajali do januarja 1946.

"Več kot očitno pa je, da ne gre samo za moške, temveč so bili med žrtvami tudi ženske in otroci," je poudaril Dežman. Po njegovih besedah gre pri Arehu za prvi primer, da je raziskava, ki jo vodi zgodovinar Mitja Ferenc z ljubljanske Filozofske fakultete, dopolnjena tudi s sondiranjem, kot najbolj zanesljivim dokazom o obstoju ali neobstoju prikritih grobišč povojnih pobojev. Kot je napovedal Dežman, bo komisija vladi predlagala, naj dovoli izkop vsaj dveh lokacij na areškem območju.

2006-12-27

Poklon žrtvam pobojev na Pohorju

V Škofji Loki vreme ovira delo

Slovenija, 11. december 2006 16:38
Hoče/Škofja Loka - RTV SLO/STA

Civilna iniciativa za reševanje prikritih grobišč povojnih pobojev na Pohorju je pripravila žalno slovesnost na Arehu nad Hočami.

Poleg članov iniciative in domačinov so se ob spominskem obeležju zbrali tudi študentje zgodovine z mariborske univerze. Zbrane je nagovoril predsednik vladne komisije za urejanje vprašanj prikritih povojnih grobišč Jože Dežman, ki se je zavzel za to, da bi areško območje vsaj začasno razglasili za spominski park.

Dežman je prepričan, da sodi območje vzhodno in zahodno od vrha Areha ter v smeri proti dolini v t. i. širši kompleks prikritih grobišč. Zbiranje dokazov, tudi pričevanj, kaže na to, da so bili med žrtvami tudi domačini, ljudje, ki so jih obtožili nemštva, in ljudje iz preostalih jugoslovanskih republik. Poboji naj bi se začeli leta 1945 in trajali do januarja 1946.

V Škofji Loki dela zaustavil dež
Komisijo za urejanje prikritih grobišč v Škofji Loki, ki je želela konec tedna nadaljevati delo, je ustavil dež. Ponovno naj bi začeli delati danes, bodo po morali najprj izčrpati vodo iz omenjenega vodnjaka, kjer naj bi bile skrite žrtve povojnih pobojev.

S komisijo sodelujejo arheologi, geologi in jamarji, saj delo poteka v globini. Po trditvah predsednika komisije Janeza Pintarja bodo nadaljevali delo, dokler ne pridejo do dna vodnjaka. Morebitni naleti snega naj dela ne bi ovirali, saj bi morali v tem primeru območje le zaščititi s streho.